

ՄԻՆՉՊԱՏԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ՆԿԱՏԱՄԲ ՏԵՏԱԳԱ ԴԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՏՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆԱԳՐԻ ԵՎ ԱՈԱՐԿԱՅԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Դատական վերահսկողությունն անձի իրավունքների, ազատությունների և օրինական շահերի ապահովմանն ուղղված արդյունավետ և իրական դատավարական երաշխիք է: Այն, հանդես գալով որպես յուրօրինակ հակակշիռ վարույթն իրականացնող մարմինների պետախիշխանական լիազորություններին, հանրային և մասնավոր շահերի անհրաժեշտ հավասարակշռման կառուցակարգերից է: Քրեական դատավարությունում տարանջատվում են դատական վերահսկողության վերստուգիչ, նախնական և հետագա ձևերը: Վերստուգիչ դատական վերահսկողությունը Հայաստանի քրեական դատավարությունում արտահայտվում է դատական միստնշանակելու և գործն առաջին ատյանի դատարանում քննելու, դատավճիռները վերաքննության կարգով քննելու, ինչպես նաև վճռաբեկ վարույթների ձևերով: Նախնական դատական վերահսկողությունը միջոց է անհատի սահմանադրական իրավունքների ու ազատությունների անհիմն սահմանափակումները կանխելու համար: Այս տեսակի դատական վերահսկողությունը ենթադրում է, որ մինչդատական վարույթն իրականացնող մարմինը կամ պաշտոնատար անձն ինչ-որ որոշում ընդունելու կամ կատարելու համար պետք է ստանա դատարանի թույլտվությունը: Հետագա դատական վերահսկողությունը, ըստ քրեական դատավարության օրենսգրքի, արտահայտված է նրանում, որ հետաքննության մարմնի աշխատակցի, քննիչի, դատախազի և օպերատիվ-հետախուզական

գործունեություն իրականացնող մարմինների անօրինական ու անհիմն որոշումները և գործողությունները կարող են բողոքարկվել դատարան: Դատական վերահսկողության թվարկված տեսակներից (ձևերից) յուրաքանչյուրն ունի իր խնդիրներով պայմանավորված առանձնահատկություններ:

Անդրադառնալով հետագա դատական վերահսկողությանը՝ փաստում ենք, որ համաձայն ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ հետաքննության մարմնի աշխատակցի, քննիչի, դատախազի, օպերատիվ-հետախուզական գործողություններ իրականացնող մարմինների՝ սույն օրենսգրքով նախատեսված որոշումների և գործողությունների օրինական և հիմնավոր չլինելու դեմ բողոքները դատարան կարող են ներկայացվել կասկածյալի, մեղադրյալի, պաշտպանի, տուժողի, քրեական դատավարության մասնակիցների, այլ անձանց կողմից, որոնց իրավունքները և օրինական շահերը խախտվել են այդ որոշումներով և գործողություններով, և եթե նրանց բողոքները չեն բավարարվել դատախազի կողմից:

Փաստորեն, ըստ էության, հետագա դատական վերահսկողության նման կառույցը երաշխավորում է քրեական դատավարությանն այս կամ այլ կերպ մասնակից դարձած անձանց իրավունքների պաշտպանությունը գործով մինչդատական վարույթի բոլոր փուլերում: Դատարանը պարտավոր է քննել ցանկացած բողոք՝ բերված դատավարության նշված սուբյեկտների որոշումների և գործողու-

ՀՈՒՆՎԱՐ - ՓԵՏՐՎԱՐ 2019 1 - 2 (235-236)

ԴԱՏԱԿԱՆ
Իշխանություն

յունների դեմ:

Դատական վերահսկողության այս տեսակի առանձնահատկությունները պայմանավորված են այդ գործընթացի **օբյեկտով և առարկայով**, իրականացման ընթացակարգով, ընդունվող որոշումների բնույթով և դրանց իրավական նշանակությամբ:

Հարկ ենք համարում նշել, որ հետագա դատական վերահսկողությունն ունի իր օբյեկտը և առարկան: Այսպես՝

Քրեական դատավարության տեսության մեջ անհրաժեշտ է առանձնացնել մինչդատական վարույթի նկատմամբ հետագա դատական վերահսկողության «առարկա» և «օբյեկտ» հասկացությունները, որոնց վերաբերյալ, սակայն, միասնական մոտեցում առկա չէ: Չնայած, որ մինչդատական վարույթի նկատմամբ հետագա դատական վերահսկողության առարկան և օբյեկտը տարբեր հասկացություններ են, այդուամենայնիվ, որոշ հեղինակներ նույնացնում են դրանք: Մասնավորապես՝ Վ. Պ. Կաշեպովը, Ն. Ա. Կոլոկոլովն օգտագործում են դատական վերահսկողության «օբյեկտ» տերմինը¹, իսկ Ա. Վ. Մոլոդիլովը, Ա. Ի. Չուչակը, Լ. Մ. Լուկյանովան՝ «առարկա» տերմինը²:

Քրեական դատավարությունում մինչդատական վարույթի նկատմամբ հետագա դատական վերահսկողության օբյեկտ (ոլորտ) են հանդիսանում հետաքննության մարմնի աշխատակցի, քննիչի, դատախազի, օպերատիվ-հետախուզական գործողություններ իրականացնող մարմինների որոշումները և գործողությունները:

Դատական վերահսկողության առարկա են նշված սուբյեկտների՝ որոշումների և գործողությունների օրինականությունն ու հիմնավորվածությունը: Այսինքն՝ դատարանի խնդիրն է ստուգողական գործունեության արդյունքում պարզել և գնահատել այդ որոշումների և գործողությունների օրինականության և հիմնավորվածության հատկանիշները³:

Մեր կարծիքով՝ որպես հետագա դատական վերահսկողության օբյեկտ պետք է դիտել քրեական հետապնդման մարմնի այն գործողությունների (անգործության) կամ որոշումների շրջանակը, որոնք դատական կարգով ենթակա են բողոքարկման: Ինչ վերաբերում է հետագա դատական վերահսկողության առարկային, ապա գտնում ենք, որ առարկա է հանդիսանում հետաքննության մարմնի աշխատակցի, քննիչի, դատախազի, օպերատիվ-հետախուզական գործողություններ իրականացնող մարմինների՝ որոշումների և գործողությունների օրինականությունն ու հիմնավորվածությունը:

Որոշումները՝ որպես դատական ստուգման օբյեկտ, պետք է լինեն օրինական, հիմնավորված, պատճառաբանված, ժամանակին, ճիշտ, նպատակահարմար, գրագետ, տրամաբանական: Այս հատկանիշների համակցությունն ընդհանրացված տեսքով դրսևորվում է օրինականության և հիմնավորվածության օրենսդրական ընդհանուր պահանջում: Հետևաբար, դատական ստուգման առարկան օրինականության և հիմնավորվածության պահանջներին որոշումների համապատասխանության պարզաբանումն է: Ասվածը վերաբերում է մաս «գործողություններին» և «անգործությանը»:

Այսպիսով՝ այս ինստիտուտի առարկան են անձի և քաղաքացու իրավունքների ու ազատությունների պաշտպանությունը, ինչպես նաև հետաքննության և նախաքննության մարմինների կողմից ընդունվող որոշումների ու կատարվող գործողությունների (անգործության) օրինականությունը⁴:

Գործող քրեադատավարական օրենսգրքի մեկնաբանմամբ, կարելի է փաստել, որ հետագա դատական վերահսկողության օբյեկտի շրջանակը բավականին լայն է, քեև գտնում ենք, որ բողոքարկվող որոշումների ոլորտը չի կարող կրել անսահմանափակ բնույթ, ուստի հարկ ենք համարում անդրադառնալ այդ

որոշումների շրջանակին: Նշվածի կապակցությամբ ընդգծում ենք, որ բողոքարկվող որոշումների շրջանակի վերաբերյալ իրավաբանական գրականության մեջ առկա են տարբեր տեսակետներ:

Ա. Ն. Արտամոնովը գտնում է, որ դատարան կարող են բողոքարկվել հետաքննության մարմնի, քննիչի և դատախազի ոչ բոլոր գործողությունները և որոշումները, այլ նրանք, որոնք շոշափում են Սահմանադրությամբ նախատեսված իրավունքները⁵:

Հ. Ավետիսյանի կարծիքով՝ դատական վերահսկողության ոլորտի ընդլայնումը կարող է լրացուցիչ երաշխիք լինել դատավարության մասնակիցների իրավունքների պաշտպանության համար, քանի որ ավելի հեշտ կլինի իրավունքների անհիմն խախտումները վերականգնել անմիջապես՝ մինչդատական փուլում, և ոչ թե դատական քննության ընթացքում: Սակայն նախնական քննության մարմինների ցանկացած որոշում և գործողություն դատարանին բողոքարկելու իրավունք վերապահելու, ինչպես նաև բոլոր բողոքներն անմիջականորեն դատարան ներկայացվելու դեպքում, դատարանների ծանրաբեռնվածության պատճառով անհրաժեշտություն կառաջանա դատական համակարգում ստեղծել առանձին դատարաններ, որոնք կզբաղվեն միայն այդ բողոքների քննությամբ: Հեղինակը հնարավոր չի համարում ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքում մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության ոլորտում ընդգրկվող որոշումների և գործողությունների ցանկը նախատեսելը⁶:

Հետաքրքիր մտտեցում է արտահայտել Գ. Բաղդասարյանը. մասնավորապես, հեղինակը կարծում է, որ քրեական հետաքննության մարմնի մի շարք որոշումներ և գործողություններ, թեև ուղղակի կամ անուղղակի սահմանափակում են դատավարության մասնակիցների իրավունքներն ու ազատությունները, սակայն իրենց առանձնահատկությունների ուժով

հանդիսանում են ոչ թե հետագա, այլ ռեկվիզիտ դատական վերահսկողության առարկա⁷:

Համամիտ չլինելով Հ. Ավետիսյանի դիրքորոշմանը՝ կապված բողոքները քննելու նպատակով առանձին դատարաններ ստեղծելու հետ, ընդգծում ենք, որ թեև նման պարագայում որոշակի առումով կարող է նվազել դատարանների ծանրաբեռնվածությունը, քանի որ վիճակագրական տվյալների համաձայն՝ ներկայումս քրեական հետապնդման մարմինների որոշումների և գործողությունների դեմ բերված բողոքները, ինչ խոսք, բավականին աճել են (2017 թ-ին ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ստացվել 942 բողոք, որից 669-ը մերժվել է, իսկ 102-ը՝ բավարարվել, 2018 թ-ին Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարան է ստացվել 1038 բողոք, որից 576-ը մերժվել է, իսկ 161-ը՝ բավարարվել)⁸, այդուամենայնիվ, գտնում ենք, որ նման դեպքում դատարանը չի կարող լիարժեքորեն իրականացնել իր հիմնական գործառույթը՝ այն է՝ արդարադատությունը:

Վերլուծելով հետագա դատական վերահսկողության օբյեկտը, հարկ ենք համարում մեջբերել ՀՀ վճռաբեկ դատարանի կողմից արտահայտած իրավական դիրքորոշումներ.

Վալերի Գրիգորյանի գործով 2008 թվականի հուլիսի 25-ին կայացված թիվ ԵԿԳ/0031/11/08 որոշման 12-րդ կետում իրավական դիրքորոշում է ձևավորել այն մասին, որ՝ <(...) ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ հոդվածի 1-ին մասից հետևում է, որ դատական վերահսկողության առարկա կարող են լինել հետաքննության մարմինների, քննիչի, դատախազի և օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմինների բոլոր այն որոշումները և գործողությունները, որոնք խախտում են անձի իրավունքները և օրինական շահերը: Անձի իրավունքները և օրինական շահերը խախտելու դեպքում հետաքննու-

յան մարմինների, քննիչի, դատախազի և օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմինների որոշումները և գործողությունները դատական բողոքարկման առարկա լինելու հանգամանքն ուղղակիորեն բխում է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածում ամրագրված՝ դատական պաշտպանության իրավունքից (...):

(...) Եթե քրեական դատավարության օրենսգրքում հետաքննության մարմինների, քննիչի, դատախազի և օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմինների որոշումների և գործողությունների՝ դատական կարգով բողոքարկման ուղղակի դեպք և կարգ սահմանված չէ, սակայն այդ որոշումները և գործողությունները խախտում են անձի իրավունքները և օրինական շահերը, ապա ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածում ամրագրված՝ դատական պաշտպանության իրավունքի ուժով դրանք ենթակա են դատական կարգով բողոքարկման>: Միաժամանակ նույն որոշման 14-րդ կետում ՀՀ վճռաբեկ դատարանը վերապահում է արել՝ արձանագրելով հետևյալը. <(…) ՀՀ քրեական դատավարությունում քրեական գործը հարուցվում է քրեական օրենսգրքով չբույլատրված՝ ենթադրաբար կատարված հանցակազմի հատկանիշներ պարունակող արարք(ներ)ի կապակցությամբ, այլ կերպ՝ փաստի առթիվ, և որևէ անձի համար քրեական դատավարությունում այն իրավական որևէ հետևանք չի առաջացնում, ուստի քրեական գործ հարուցելու մասին որոշմամբ քրեական դատավարությունում որևէ մեկի իրավունքները և օրինական շահերը չեն խախտվում:

Այսպիսով՝ քրեական գործ հարուցելու մասին որոշումը դատական վերահսկողության առարկա լինել չի կարող, քանի որ քրեական դատավարությունում քրեական գործ հարուցելու մասին որոշմամբ անձի իրավունքները և օրինական շահերը չեն խախտվում>:

Իր այս դիրքորոշումը Վճռաբեկ դա-

տարանը զարգացրել է Վարուժան Մանուկյանի գործով 2010 թվականի նոյեմբերի 5-ին կայացված թիվ ԵԿԳ/0060/11/10 որոշմամբ, որտեղ իրավական դիրքորոշում է արտահայտել այն մասին, որ՝ <...մինչդատական վարույթի նկատմամբ հետագա դատական վերահսկողության կարգով բողոքարկման ենթակա են նախնական քննության մարմինների այն որոշումները և գործողությունները (անգործությունը), որոնք խախտում են անձի իրավունքներն ու օրինական շահերը, ինչը, սակայն, չի նշանակում, որ քրեական դատավարության այս փուլում դատական կարգով բողոքարկման ենթակա որոշումների շրջանակն անսահմանափակ է: Մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության կարգով բողոքարկման ենթակա որոշումների շրջանակի հստակեցման նպատակով Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում սահմանել հետևյալ իրավական դիրքորոշումը. գործի նախնական քննության փուլում, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով նախատեսված որոշումներից զատ, դատարան կարող են բողոքարկվել քրեական հետապնդման մարմինների այն բոլոր որոշումներն ու գործողությունները (անգործությունը), որոնց բողոքարկումը դատավարության ավելի ուշ փուլում՝ դատարանում գործն ըստ էության քննելիս, անհնար է, կամ այն կհանգեցնի անձի իրավունքների և օրինական շահերի անհամարժեք սահմանափակման¹⁰>:

Փաստելով, որ հետագա դատական վերահսկողության օբյեկտ են հանդիսանում հետաքննության մարմնի, քննիչի, դատախազի և օպերատիվ-հետախուզական գործողություններ կատարող անձի որոշումները և գործողությունները՝ գտնում ենք, որ դատարան բողոքարկվող որոշումների և գործողությունների շրջանակը, այդուամենայնիվ, պետք է կրի սահմանափակ բնույթ: Հիշյալ հանգամանքն անհրաժեշտ է դիտարկել և

պայմանավորել նախ՝ տվյալ փուլում անձի իրավունքների և ազատությունների ապահովման, ապա՝ անհիմն սահմանափակման հետ: Հետևաբար, գտնում ենք, որ այն դատավարական որոշումներն ու գործողությունները, որոնց բողոքարկումը դատավարության ավելի ուշ փուլում՝ դատարանում գործն ըստ էության քննելիս, հնարավոր է, ավելին՝ այն չի կարող հանգեցնել անձի իրավունքների և օրինական շահերի անհամարժեք սահմանափակման, չի կարող ընդգրկվել հետագա դատական վերահսկողության բողոքարկվող որոշումների շրջանակներում: Գործնականում հաճախ լինում են դեպքեր, երբ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 290-րդ հոդվածի կարգով դատարան են բողոքարկվում վարույթն իրականացնող մարմնի այնպիսի որոշումներ, որոնք առավելապես վերաբերում են մեղադրանքի հիմնավորվածությանը: Ավելին՝ կարելի է արձանագրել, որ բավական մեծ քանակություն են կազմում վարույթն իրականացնող մարմնի այն որոշումները, որոնք մեծամասամբ առնչվում են նախնական քննության փուլում սպացույցներ հավաքելուն, ստուգելուն կամ գնահատելուն, ինչը մեր կարծիքով, իրավաչափ չէ: Հիշյալ եզրահանգմանը գալիս կարևորում ենք այդ փուլում դատարանի խնդիրներն ու նպատակները և գտնում, որ սպացույցներ հավաքելու, ստուգելու կամ գնահատելու օրինականությունը կարող է իրականացվել միմիայն դատարանում՝ գործն ըստ էության քննելիս: Ուստի, մեր կարծիքով, անհրաժեշտ է սահմանափակել հետագա դատական վերահսկողության ոլորտում ընդգրկված բողոքարկվող որոշումների շրջանակը՝ դրանում ընդգրկելով միայն այնպիսիները, որոնք կարող են իրենց հանգուցալուծումը ստանալ բացառապես տվյալ փուլում, հակառակ դեպքում՝ դրանց ձգձգումը կամ ավելի ուշ քննարկումը կարող է հանգեցնել անձի իրավունքի խախտման: Այլ խոսքով, նպատակահարմար չենք համարում նմանատիպ՝ սպացույցների

հավաքման, ստուգման կամ գնահատման, ինչու չէ նաև՝ մեղադրանքի հիմնավորվածության, վերաբերյալ բողոքարկվող որոշումների քննարկումը հետագա դատական վերահսկողության փուլում և գտնում, որ դրանք պետք է չներառել հետագա դատական վերահսկողության ոլորտի (օբյեկտ) մեջ այն պատճառով, որ գործի ըստ էության քննության ժամանակ այդ հարցերի պարզաբանումը կարող է առավել էական և արդյունավետ նշանակություն ունենալ: Բացի դրանից՝ կարևորում ենք նաև անձի այն իրավունքներն ու ազատությունները, որոնց ենթադրյալ սահմանափակումը կարող է լուրջ ազդեցություն ունենալ գործի սկզբնական փուլում, հակառակ դեպքում՝ վերահսկողության ինստիտուտը և դրանով պայմանավորված՝ իրավունքի խախտման փաստը հաստատելը կամ հերքելը չի կարող ծառայել իր նպատակին:

Ընդհանրացնելով վերը շարադրվածը՝ եզրահանգում ենք, որ հետագա դատական վերահսկողության օբյեկտը պետք է սահմանափակել՝ զուտ այն առումով, որ այս փուլում բողոքարկման ենթակա պետք է լինեն միայն այն որոշումները և գործողությունները, որոնք չեն կարող հանգեցնել անձի իրավունքների անհիմն և անհամարժեք սահմանափակման:

Նշվածից զատ՝ անդրադառնալով քրեական գործ հարուցելու վերաբերյալ որոշումներին, հարկ ենք համարում ընդգծել, որ ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի կողմից Լևիկ Պողոսյանի վերաբերյալ արտահայտած իրավական դիրքորոշման լույսի ներքո ներկայումս այն ենթակա է դատական կարգով բողոքարկման, եթե այն խախտում է անձի հիմնարար իրավունքներն ու ազատությունները, օրինակ՝ այն դեպքում, երբ քրեական գործը հարուցվում է ոչ թե փաստի առթիվ, այլ՝ կոնկրետ անձի դեմ¹¹:

Անդրադառնալով հետագա դատական վերահսկողության առարկային՝ կրկին անգամ ընդգծում ենք, որ առարկա է հանդիսանում նշված քրեական հե-

ՀՈՒՆՎԱՐ - ՓԵՏՐՎԱՐ 2019 1 - 2 (235-236)

ԴԱՏԱՎԱՐ
Իշխանություն

տապնդման մարմինների՝ որոշումների և գործողությունների օրինականությունն ու հիմնավորվածությունը: Մասնավորապես, գտնում ենք, որ դատական ստուգման օբյեկտ հանդիսացող որոշումները նախ պետք է լինեն օրինական և հիմնավորված, ապա՝ պատճառաբանված և ժամանակին: Այլ կերպ՝ դատական վերահսկողության առարկայի միջոցով դատարանը պետք է ստուգի բողոքարկվող որոշումների հիմնավորվածության և օրինականության համապատասխանությունը: Հետագա դատական վերահսկողության առարկայի որոշակիացման առումով ուշագրավ է Լաուրա Չարյանի գործով 2010 թվականի նոյեմբերի 5-ին կայացված թիվ ԵԿԴ/0081/11/09 որոշումը: Հիշյալ որոշումից բխում է, որ դատարանն իր որոշման մեջ իրավասու է սահմանել նախնական քննության մարմնի կողմից թույլ տրված օրինախախտումը վերացնելու և դրա արդյունքում անձի խախտված իրավունքները և ազատությունները վերականգնելու վերաբերյալ նախնական քննության համապատասխան մարմնի պարտականությունը: Որոշ դեպքում դատարանն իրավասու չէ որոշակի դատավարական գործողություններ կատարելու՝ ցուցումներ տալ նախաքննական մարմնին կամ վերացնել վերջիններիս որոշումները¹²:

Մեր կարծիքով՝ հետագա դատական վերահսկողության առարկայի իմաստով՝ դատարանն օրենքով սահմանված դեպքում հետևում է, որպեսզի նախնական քննության մարմինները դուրս չգան իրավական դաշտի սահմաններից: Այդուհանդերձ, իրավաչափ ենք համարում այն, որ դատարանն այդ վերահսկողության

շրջանակում չպետք է միջամտի գործքննությանը, քրեական դատավարության պրոցեսին, նույնիսկ՝ բողոքարկվող որոշման կայացման կամ գործողության կատարման նպատակահարմարությանը: Իրավաբանական գրականության մեջ նույնպես արտահայտվել են նույնաբովանդակ կարծիքներ, մասնավորապես՝ Օ. Ն. Մարկովը նշում է, որ դատարանը չի կարող ուղղորդել մինչդատական վարույթը, սակայն պարտավոր է կանխել քաղաքացիների սահմանադրական իրավունքների խախտումները և հարկադրել մինչդատական վարույթն իրականացնող մարմիններին հարգել ու պահպանել Սահմանադրությունը¹³:

Այսպիսով՝ ընդհանրացնելով վերոգրյալը, կարող ենք փաստել, որ մինչդատական վարույթի նկատմամբ հետագա դատական վերահսկողությունն էպիգոնիկ բնույթ է կրում և իրականացվում է ոչ թե դատարանի հայեցողությամբ, այլ դատավարությանը մասնակցող անձանց դիմումների և բողոքների առկայության պայմաններում: Որոշման բողոքարկումը դատական կարգով նշանակում է դրա անհամաձայնություն, վեճի առաջացում, որի լուծման իրավասությունը դատարանի բացառիկ իրավասությունն է: Ընդ որում՝ հարկ ենք համարում ընդգծել, որ հիշյալ դատավարական փուլում բողոքարկվող որոշումների շրջանակն անհրաժեշտ է սահմանափակել՝ ներառելով միայն այնպիսիները, որոնց բողոքարկումը դատավարության ավելի ուշ փուլում՝ դատարանում գործն ըստ էության քննելիս, անհնար է կամ այն կհանգեցնի անձի իրավունքների և օրինական շահերի անհամարժեք սահմանափակման:

¹ St'u Кашепов В.П., Институт судебной защиты прав и свобод граждан и средства ее реализации, Гос. и право, 1998, N 2, էջ 66-71. Колоколов Н.А., Судебный контроль в стадии предварительного расследования: реальность и перспективы, Гос. И право, 1998. N 11, էջ 31-39

² St'u Солодилов А.В., Судебный контроль за проведением следственных действий и решениями прокурора и органов расследования, ограничивающими конституционные права и свободы граждан в уголовном процессе России. Автореф. Дисс. ...канд. юрид. наук.-Томск, 1999, Чучаев А.И., Лукя-

нова Л.М., Судебная проверка законности и обоснованности ареста: Учебное пособие.- Ульяновск: СВНЦ, 1997, էջ 12-17:

- ³ Տե՛ս «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարություն, Հատուկ մաս», - Ընդհանուր խմբագրությամբ Գ. Ս. Ղազի-նյան, Երևան, 2010 թվական, էջ 268:
- ⁴ Տե՛ս [http://www.unn.ru/pages/issues/vestnik/9999-0195_West_pravo_2001_2\(4\)/19.pdf](http://www.unn.ru/pages/issues/vestnik/9999-0195_West_pravo_2001_2(4)/19.pdf)
- ⁵ Տե՛ս Արтамонов А.Н., Обжалование действий и решений органов расследования в досудебных стадиях российского уголовного процесса. Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. Омск, 2003г.:
- ⁶ Տե՛ս Ավետիսյան Հ., «Մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողությունը՝ որպես անձի սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության ապահովման երաշխիք». Իրավ. գիտ. թեկն.... ատենախոսության սեղմագիր: Երևան, 2009 թվական, էջեր 19-20:
- ⁷ Տե՛ս Բարդասարյան Գ., «Քրեական հետապնդման մարմնի գործողությունների և որոշումների դատական բողոքարկման ազատության սահմանները» // «Դատական իշխանություն», N 5 (130), 2010 թվական, էջեր 77-83:
- ⁸ Տե՛ս http://court.am/index.php?link=arm/left/statistics/2018/crim/by_court.htm
- ⁹ Տե՛ս Վալերի Գրիգորյանի գործով 2008 թվականի հունիսի 25-ին կայացված թիվ ԵԿԴ/0031/11/08 որոշման 12-րդ կետը:
- ¹⁰ Տե՛ս Վարուժան Մանուկյանի գործով Վճռաբեկ դատարանի 2010 թվականի նոյեմբերի 5-ին կայացված թիվ ԵԿԴ/0060/11/10 որոշման 16-րդ կետը:
- ¹¹ Տե՛ս Լևիկ Պողոսյանի վերաբերյալ գործով ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի 2011 թվականի դեկտեմբերի 22-ի թիվ ԵԿԴ/0136/11/11 որոշումը:
- ¹² Տե՛ս Լսուրա Զարյանի գործով 2010 թվականի նոյեմբերի 5-ին կայացված թիվ ԵԿԴ/0081/11/09 որոշումը:
- ¹³ Տե՛ս Марков О.Н., Пределы вмешательства суда в предварительное расследование // Уголовный процесс, 2006, N3, էջ 39:

RESUME - РЕЗЮМЕ

THE GENERAL CHARACTERISTICS OF THE OBJECT AND SUBJECT OF THE JUDICIAL CONTROL OVER THE FURTHER PRETRIAL PROCEEDINGS

Anna Shukhyan

Assistant to the Judge of Yerevan City Court of General Jurisdiction

Within the article, the institute of follow-up judicial review of pretrial proceedings was examined. This institute guarantees protection of the rights of persons involved in criminal proceedings at all the stages of pretrial proceedings. In this context, the author differentiated between the legal concepts and meaning of the subject and object of the follow-up judicial review and emphasized their boundaries as well as offered to limit the scope of the object of the follow-up judicial review by pointing to the rulings and actions appealed at this stage that would not lead to any unreasonable and inadequate limitations of a person's rights.

Keywords: pretrial proceedings, judicial review, object, subject, human rights, lawfulness, justification.

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЪЕКТА И ПРЕДМЕТА ДАЛЬНЕЙШЕГО СУДЕБНОГО КОНТРОЛЯ НАД ДОСУДЕБНЫМ ПРОИЗВОДСТВОМ

Анна Шухян

Помощник судьи Суда общей инстанции города Ереван

В данной статье изучен институт дальнейшего судебного контроля над досудебным производством, гарантирующий защиту прав лиц, ставших участниками уголовного судопроизводства, на всех этапах досудебного производства. В этом контексте автор разделил правовое определение предмета и объекта дальнейшего судебного контроля, подчеркнул их границы, а также предложил ограничить рамки объекта дальнейшего судебного контроля, указав опротестовываемые на данном этапе решения и действия, которые не приведут к необоснованному и неадекватному ограничению прав лица.

Ключевые слова: досудебное производство, судебный контроль, объект, предмет, права человека, законность, обоснованность.

Բանալի բառեր – միջդատարկական վարույթ, դատարկական վերահսկողություն, օրյեկը, առարկա, մարդու իրավունքներ, օրինականություն, հիմնավորվածություն:

ՀՈՒՆՎԱՐ - ՓԵՏՐՎԱՐ 2019 1 - 2 (235-236)

ԴԱՏԱՎԱՐ
Իշխանություն